

# МІКРОЕКОНОМІКА

Навчальна дисципліна належить до циклу гуманітарної та соціально-економічної підготовки. Мікроекономіка є однією з двох складових частин сучасної економічної теорії.

Мікроекономіка розглядає економічні явища (виробництво, попит, пропозицію, споживання і т.д.) на рівні окремих господарських одиниць (фірм, споживачів, найманих працівників тощо). Вона пояснює, як і чому приймаються економічні рішення на рівні цих суб'єктів, наприклад, як фірми розподіляють свої ресурси на різні цілі.

Метою навчальної дисципліни є формування у студентів реальних знань і розуміння законів, принципів раціональної поведінки окремих економічних суб'єктів по досягненню своїх цілей в умовах обмеженості ресурсів, дослідження механізму прийняття рішень окремими мікросистемами, а також аналіз економічних взаємозв'язків між суспільством і фірмами в ринкових умовах.

Вивчення дисципліни охоплює наступні питання:

- Основи аналізу попиту та пропозиції. Попит та закон попиту. Математичні та графічні способи вираження закону попиту. Зміна попиту та зміна обсягу попиту та її графічне представлення. Основні фактори, що впливають на попит та обумовлюють його зміну. Пропозиція і закон пропозиції. Математичні і графічні способи вираження закону пропозиції. Зміна пропозиції та зміна обсягу пропозиції та її графічне представлення. Основні фактори, які визначають пропозицію і впливають на її зміни. Ринкова рівновага попиту та пропозиції. Реакція ринку на зміни попиту та пропозиції. Аналіз наслідків впливу змін попиту та пропозиції на рівноважну ціну і рівноважну кількість товарів. Поняття надлишку споживача та надлишку виробника. Практичне застосування аналізу рівноваги.
- Еластичність попиту та пропозиції. Концепція еластичності взаємозв'язаних показників. Основні властивості еластичності. Оцінка еластичності зростаючої та спадної функції. Еластичність ступеневої функції. Дуговий метод розрахунку еластичності. Види еластичності попиту. Зв'язок між еластичністю попиту за власною ціною блага та доходом виробника. Еластичність пропозиції. Коефіцієнт еластичності пропозиції. Форми еластичності пропозиції та їх залежність від часового інтервалу. Значення еластичності в мікроекономічних моделях.
- Основи теорії поведінки споживача. Корисність економічного блага. Економічний вибір споживача. Процес споживання і динаміка змін граничної корисності і загальної корисності. Основне правило максимізації загальної корисності. Функційний та нефункційний попит. Основні гіпотези ординалістської теорії. Крива байдужості, її суть і побудова. Гранична норма заміщення та її визначення за допомогою кривих байдужості. Основні властивості граничної норми заміщення.

Форми кривих байдужості. Властивості кривих байдужості. Карта байдужості. Бюджетне обмеження споживача. Рівновага споживача. Оптимальний вибір споживачем благ, критерії вибору.

- Аналіз поведінки споживача. Реакція споживача на зміну доходу. Зміна оптимуму споживача при зміні його доходу. Крива “дохід-споживання”. Позитивний та негативний нахил кривої “дохід-споживання”. Криві Енгеля. Функції Торнквіста. Зміна оптимуму споживача при зміні ціни товару. Побудова індивідуальної кривої попиту. Варіанти розташування кривої “ціна-споживання”. Поняття звичайних благ та благ Гіффена. Ефект заміни та ефект доходу. Визначення ефекту заміни та ефекту доходу за Хіксом та за Слуцьким. Взаємодія ефектів заміни та доходу.
- Основи аналізу процесів виробництва. Фактори виробництва та їх класифікація. Виробництво та поняття виробничої функції. Фактори виробництва. Виробнича функція як економічна модель технології, способи побудови виробничої функції. Економічні припущення, що визначають виробничі функції. Властивості виробничої функції. Технологічна та економічна ефективність.
- Виробництво в короткостроковому періоді. Закон спадаючої віддачі (продуктивності) факторів виробництва. Зміна граничного, середнього та загального продукту по фазах виробництва. Виробництво в довгостроковому періоді. Функція Кобба-Дугласа. Крива рівного продукту – ізокванта. Властивості ізокванти. Карта ізоквант. Гранична норма технологічного заміщення. Властивості граничної норми технологічного заміщення. Зміна технології, зміна масштабу в довгостроковому періоді. Віддача від масштабу.
- Витрати виробництва. Економічний та бухгалтерський підхід до визначення витрат. Альтернативні витрати. Структура бухгалтерських витрат. Структура економічних витрат в короткостроковому періоді. Закон зростаючих граничних витрат. Витрати виробництва в довгостроковому періоді. Поняття ізокошти: означення, побудова, властивості. Карта ізокошти. Рівновага виробника: вибір комбінації виробничих факторів за критеріями мінімізації витрат чи максимізації випуску. Рівновага виробника. Правило мінімізації загальних витрат і правило максимізації загального прибутку. Виробнича потужність взаємозв'язок кривих середніх витрат в короткостроковому та довгостроковому періодах. Концепція мінімально ефективного розміру підприємства. Вибір оптимального розміру підприємства.
- Аналіз ринкових структур. Підприємство на ринку досконалої конкуренції. Загальна характеристика ринку досконалої конкуренції. Ринковий попит і попит на продукцію фірми в умовах чистої конкуренції. Особливості ринку досконалої конкуренції. Досконало конкурентна фірма та умови її функціонування. Ринковий попит та крива попиту на продукції фірми за умов досконалої конкуренції.

Вибір оптимальних обсягів випуску чисто конкурентною фірмою в довгостроковому періоді. Ефективне використання ресурсів в умовах чистої конкуренції.

- Монопольний ринок. Модель чистої монополії та її характеристика. Поняття та ознаки. Монопольний ринок у короткостроковому та довгостроковому періодах. Вплив цінової еластичності попиту на поведінку монополіста. Вибір оптимальних обсягів випуску монополістом в короткостроковому та довгостроковому періодах. Ефективність використання ресурсів за умов монополії. Крива пропозиції монополії та особливості її формування. Монопольна влада. Індекс Лернера. Фактори, що визначають монопольну владу. Цінова дискримінація. Порівняльний аналіз досконалої конкуренції та монополії.
- Ринок монополістичної конкуренції. Крива попиту монополістичного конкурента та її розташування. Ринкова поведінка монополістичного конкурента. Вибір оптимальних об'ємів випуску підприємством, що працює на ринку монополістичної конкуренції, в короткостроковому та довгостроковому періодах. Надлишкова виробнича потужність. Вплив реклами на попит, рівень цін, обсяги виробництва і середні витрати в короткостроковому і довгостроковому періодах. Монополістична конкуренція та суспільна рівновага.
- Олігополістична структура ринку. Характерні риси олігополії. Кооперативна і некооперативна поведінка. Дуополія. Основні форми некооперативної поведінки: цінова війна – модель Бертрана, “Дилема ув'язнених”, модель Курно, модель Штакельберга. Олігополістичне ціноутворення. Моделі олігополістичного ціноутворення: цінова війна та її наслідки; картель та легальні угоди; таємні та мовчазні змови (лідерство в цінах). Олігополія та економічна ефективність.
- Ринок факторів виробництва. Ринок праці. Попит на працю в умовах досконалої та недосконалої конкуренції на ринку продукту. Формування індивідуального, галузевого та ринкового попиту на працю. Цінова еластичність попиту на працю та її фактори. Ефект заміщення та ефект витрат. Рівновага на абсолютно конкурентному ринку праці. Ринок капіталу та природних ресурсів. Попит та пропозиція капіталу. Поняття вибору у часі. Вступ до аналізу інвестиційних рішень. Ринок землі. Земля як фактор виробництва. Земельна рента.
- Суспільна рівновага та ефективність. Модель економічної рівноваги Вальраса. Рівновага в економіці обміну. Парето-ефективність в суспільному обміні.